

Sint-Martens-Latem

Het gemeentebestuur en het OCMW van Sint-Martens-Latem hebben een schuld van **18.553.175 euro**.

Dat komt neer op **2.260 euro** per inwoner. Het Vlaamse gemiddelde bedraagt 1.079 euro.

<https://www.nieuwsblad.be/binnenland/schulden-lokale-besturen-stijgen-tot-86-miljard-euro-zo-diep-zit-jouw-gemeente-in-het-rood/82186442.html>

© Nieuwsblad

Schulden lokale besturen stijgen tot 8,6 miljard euro: zo diep zit jouw gemeente in het rood

Vlaanderen

De totale schulden van de lokale besturen en OCMW's zijn aangedikt tot 8,6 miljard euro, of gemiddeld 1.079 euro per inwoner. Gent is de onbetwiste schuldenkampioen, maar er zijn nog 94 gemeenten waar de schuldenberg aangroeit. Hoe houdbaar is dat?

8.644.324.181 euro. Als je alle schulden van de Vlaamse gemeenten en hun OCMW's optelt, dan kom je aan dat bedrag. Dat leren de nieuwe jaarrekeningen in de BBC-Analysetool van de Vlaamse overheid, die het *Nieuwsblad* analyseerde. Terwijl 190 gemeenten (66,7 procent) erin slaagden om de schulden terug te dringen, ging een derde van de besturen net dieper in het rood.

Gent torst een uitstaande schuld van net geen miljard euro. © RR

In absolute cijfers kan niemand voorbij Gent, dat onlangs een miljoenenbesparing aankondigde. De Oost-Vlaamse provinciehoofdstad torst een uitstaande schuld van net geen miljard euro. Mechelen en Leuven volgen op afstand, met 305 miljoen euro en 254,7 miljoen euro. "Maar je mag geen appels met peren vergelijken. De investeringsnoden van grootsteden of kustgemeenten zijn anders dan die van kleine landelijke gemeenten", zegt professor publieke financiën Carine Smolders (UGent). "Steden hebben nu eenmaal veel meer sporthallen en zwembaden nodig op hun veel groter grondgebied."

"De laatste vijftien à twintig jaar heeft men de ooit zo strikte budgettaire regels voor gemeenten niet meer toegepast"

Herman Matthijs, Hoogleraar overheidsfinanciën (VUB en UGent)

Met een correctie voor de inwonersaantallen zijn de schuldkampioenen de kustgemeenten Middelkerke (4.463 euro per inwoner) en Blankenberge (3.826 euro). Daarna volgen Gent (3.700 euro), Oostende (3.445 euro) en Niel (3.440 euro). Het Vlaamse gemiddelde ligt op 1.079 euro. Hemiksem (44 euro), Wommelgem (28 euro) en Ardooie (27 euro) behoren tot de beste leerlingen van de klas.

De totale schuldenberg van de gemeenten groeide met 1,4 procent. Dat is niet problematisch, want investeringen zijn gewoon nodig. Wel kwam er financieel kunst- en vliegwerk aan te pas. Vorig najaar nam de Vlaamse regering voor 273 miljoen euro aan schulden over van de dertien nieuwe fusiegemeenten. “Zonder die operatie zouden de uitstaande schulden met ongeveer 4,6 procent gestegen zijn”, becijferde de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG).

Waarom een grote schuldenberg niet altijd een probleem vormt

Omvangrijke schulden betekenen niet per se dat een gemeente er slecht voor staat. “De schuld kan in bepaalde jaren sterk de lucht ingaan, als een gemeente haar investeringen met een bepaalde soort leningen financiert”, zegt professor publieke financiën Carine Smolders (UGent).

De Vlaamse overheid controleert de gemeenten daarom met de autofinancieringsmarge (AFM). Die geeft aan in hoeverre een gemeente financieel gezond is. “Dat cijfer zegt iets over de terugbetalingscapaciteit, of de ruimte om nieuwe investeringen te doen.”

Schuldkampioen Middelkerke heeft bijvoorbeeld een uitstekende score op de AFM van 1.103.

Nergens in Vlaanderen – het gemiddelde bedraagt 223 – ligt die hoger. Probleemgevallen volgens die parameter zijn Herzele (-117,5), Mechelen (-73,9), Wichelen (-33,6), **Sint-Martens-Latem (-28,6)**, Niel (-26,8), Schelle (-19,1) en Rumst (-18,3).

“De laatste vijftien à twintig jaar heeft men de ooit zo strikte budgettaire regels voor gemeenten niet meer toegepast”, zegt hoogleraar overheidsfinanciën Herman Matthijs (VUB en UGent). “Sindsdien zijn de personeelskosten de pan uitgerezen, vooral in de steden. Bij de politie en hulpverleningszones doken de laatste jaren zware meerkosten op. Denk aan duur materieel en personeel. De brandweer, die vroeger meer op vrijwilligers draaide, is geprofessionaliseerd.”

Pensioenbom

En er staan nog financiële uitdagingen voor de deur. De VVSG waarschuwt al langer voor de pensioenbom van vastbenoemde ambtenaren, van wie gemeenten zelf de volle pot moeten betalen. Op 1 januari volgt bovendien een ongezien experiment voor de OCMW's. Nu de federale regering de beperking van de werkloosheid invoert, dreigen tegen midden 2027 meer dan 184.000 mensen hun uitkering te verliezen. Velen zullen daarom aankloppen bij het OCMW, met alle budgettaire gevolgen van dien.

De regering plant tegen 2029 ook een hervorming van de personenbelasting, die 100 euro netto per persoon moet opleveren. “De gemeenten heffen daar opcentiemen op. Als je daaraan raakt, dan gaan hun inkomsten dalen”, zegt Matthijs. Hij verwacht dat nog meer lokale besturen het voorbeeld van Gent, waar zeker 350 jobs sneuvelen, zullen volgen. “Op veel plaatsen moet men de tering naar de nering zetten. Het is wat ondergesneeuwd geraakt, maar kort na Gent kondigde Genk een saneringsplan aan. Heel wat steden – ik denk bijvoorbeeld aan Oostende – moeten de budgettaire riem aanhalen.”

Matthijs pleit (al langer) voor doorgedreven begrotingsorthodoxie bij de gemeenten. “Eigenlijk moet er een lijst van vaste uitgaven komen. Denk aan politie en brandweer. Pas als dat gefinancierd is, mag je de rest van het geld uitgeven. Dat is niet nieuw, dat heeft ooit bestaan”, zegt hij. “Pas dan hebben de financieel directeur en de schepen van Financiën écht een wapen in handen.”

De schuldkampioen

Met 4.463 euro per inwoner heeft Middelkerke de grootste schuld van Vlaanderen. Toch verwerpt burgemeester Jean-Marie Dedecker (Lijst Dedecker) de titel van schuldenkampioen. “Je mag zoveel

schulden hebben als je wil, maar je moet ze kunnen terugbetalen”, zegt hij. “Wij zijn Gent niet, hé. Wij hebben 25 miljoen euro over.”

Dedecker kijkt liever naar de autofinancieringsmarge, het cijfer dat aangeeft in hoeverre een gemeente financieel gezond is. Middelkerke scoort op die parameter het best van alle Vlaamse besturen. “Iedereen benijdt ons. We zijn een schatrijke gemeente”, zegt de burgemeester, die wijst op gedane investeringen. “Het nieuwe zwembad van 30 miljoen euro en het casino van 70 miljoen euro wegen inderdaad door op onze balans, maar de uitbater van het casino betaalt ons ook 3 miljoen euro per jaar.”

En de investeringsmotor zal de komende jaren niet stilvallen. “We moeten nog een nieuwe zeedijk van 35 miljoen euro bouwen. De aanbesteding van 20 miljoen euro voor een nieuw gemeentehuis is net buiten. En als ik de verbindingsweg naar de autostrade niet krijg, dan betalen we die zelf”, somt Dedecker op. “Zonder de schulden te verhogen. We zullen een stuk van ons patrimonium verkopen om nieuw patrimonium te verkrijgen, zoals een goede huisvader.”

De sterkste stijger

Nergens is de gemeenteschuld sterker gestegen dan in Sint-Lievens-Houtem. In één jaar tijd ging het van 1 miljoen euro naar ruim 5,5 miljoen euro. Al zit daar volgens burgemeester Tim De Knyf (Nieuw Houtem) een uitgekiende strategie achter. “De voorbije drie decennia hebben wij maximaal ingezet op dossiers waarvoor subsidies beschikbaar waren. Geen enkele weg werd vernieuwd, tot Farys (*drinkwaterbedrijf, red.*) gescheiden rioleringen wou aanleggen. In dat geval mag je de bovenliggende weg op hun kosten vernieuwen.”

Nu al die *quick wins* achter de rug zijn, moet Sint-Lievens-Houtem dieper in het rood gaan. En dat verklaart de oplopende schulden. “We zijn begonnen met de aanleg van een skate- en sportpark. Als er geen subsidies tegenover staan, dan moet je zelf investeren. Voor de eerste keer in jaren financieren we projecten met leningen”, zegt de burgemeester.

Hij haalt aan dat de schuld per inwoner nog altijd maar 521 euro bedraagt, een stuk onder het Vlaamse gemiddelde van 1.079 euro. “We zijn een financieel vrij gezonde gemeente, dankzij het zuinige bestuur van mijn voorganger. Er is dus ruimte om bijkomende leningen aan te gaan.”

De zuinigste

Amper 27 euro per inwoner, zoveel bedraagt de schuld in Ardooie. Het laagste bedrag in Vlaanderen. En daar is burgemeester Véronique Buyck (Groep 82) trots op. “We focussen op onze kerntaken en gaan zuinig om met de middelen van de inwoners”, zegt ze. “Ons personeelsbestand is niet groot, maar de burgers zijn tevreden met de dienstverlening. Het gemeentehuis is elke dag open, zonder afspraak, ook op zaterdagvoormiddag. Een issue moet hier geen twintig medewerkers passeren voor er een oplossing komt.”

Toegegeven, Ardooie is een kleine plattelandsgemeente. Dure, stedelijke problematieken zijn er niet. “We hebben ook geen rusthuis, noch een zwembad. Met die kosten hoeven we geen rekening te houden”, zegt Buyck. “Gelukkig is er wel wat industrie in onze gemeente, zoals Ardo en Sioen. De belastingen die zij betalen, leveren ons heel wat inkomsten op.”

Over het nieuwe meerjarenplan wil de burgemeester nog niet veel kwijt, behalve dat er voor 18 miljoen euro aan investeringen op stapel staan. “Zonder bijkomende leningen”, benadrukt Buyck. “Jaren geleden waren de cijfers bloedrood. Nu staan we er een stuk beter voor. In de regio staat

Ardoorie bekend als een gegeerde bruid voor fusies, maar dat zal niet onder mijn bewind gebeuren.
Schaalvergroting levert niet altijd voordelen op.”